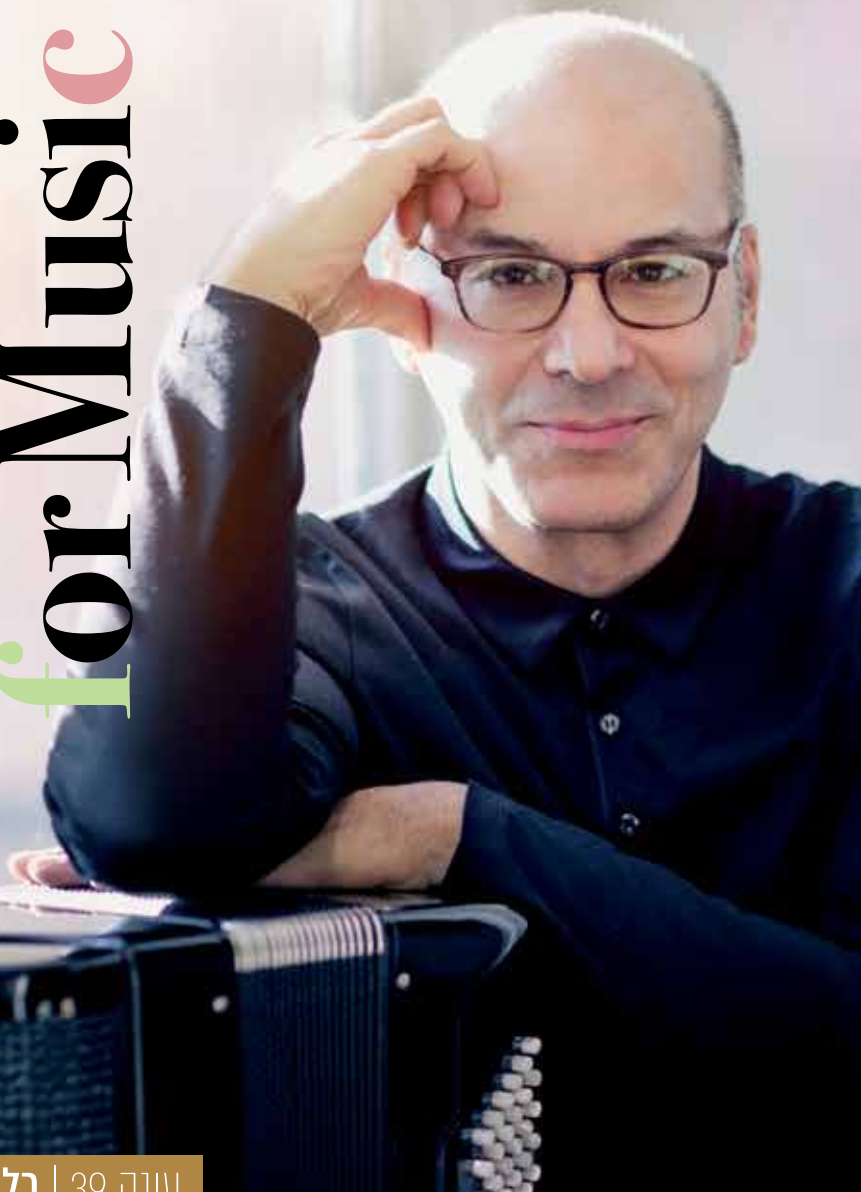

2022 **הקאמרטה**
2023 **הישראלית ירושלים**
מנהל מוזיקלי: אבנר בירון

Passion for Music

עונה 39 | כלים וקולות

מפסגות אמריקה

הקאמרטה הישראלית ירושלים / מנהל מוזיקלי: אבנר בירון

נגני התזמורת

פינתר איתמר פיינברג°	חליל אסתי רופא**	יולה מרתה סיקורה** סרגיי דובוב בוריס ירמר אדוארד שובייב	כינור ראשון נטשה שר* מתן דגן* כרמלה ליימן*** פטר בובורבסקי פולינה גרושיקובה רומן יוסופוב מיכאל פֶבֶה
נבל יוליה רובינסקי°	אבוב מוקי זוהר** אורי מירז	צ'לו מרינה כץ** צבי אורליאנסקי** אלכסנדר סינלינקוב*** אסתר וֶלְדֶרְס	כינור שני אדוארד רזניק** הדס פבריקנט*** אומרי צח מיכאל קונצביץ' קרן שושני סמדר שידלובסקי
כלי נגישה קרן פנפיימון־זהבי** עודד גייצהאלס°	קלרנית שירה אליסף**	קונטרבס קאי ג'ק** ארז מיוחס°	
בסון מאוריציז פאז** יולוצין קרוס סדיו°	קרו יער אלון ראובן** מיכאל אלטשולר		
*כנר ראשי **נגן מוביל ***משנה לנגן מוביל °נגן אורח			

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל

עו"ד יאיר גרין*, יורן | אבנר אזולאי, יעקב אייזנר*, פרופ' רות ארנון*, פרופ' שלמה בידרמן, דוד בלומברג*, ד"ר יורם בלשר*, פרופ' אבי בן בסט, רו"ח תלמה ברבש־קנולר, פרופ' בני גיגר*, ד"ר רויטל הולנדר*, אפרת ימן גרשוני*, אילן דה פריס*, פרופ' משה הדני*, גרשון זוהר, יהודה זיסאפל, רות חשין*, משה מיכלס*, פרופ' מנחם פיש, ד"ר שמואל קבילי*, רו"ח רענן קופי*, פרופ' אורי קרשון, ד"ר לאה שמיר־שנאן*, ברוך שלו, דב שפיר*

צוות הניהול

מנהל כללי יורם יונגרמן **מנהל אדמיניסטרטיבי** מיכאל קונצביץ' **מפיקה** שרה טיילור דוד **רכז תוכני מוזיקה** ד"ר רון מרחבי **מנהלת שיווק ופרסום** נדיה רז **חכם קרקוצקין צוות השיווק** מירב האן, אורנה יצחק **מנהלת מכירות** דגן פדר **מנהל משרד ועוזר מנכ"ל** אלון שניר **מנהלי במה** אורי נחום, ואלרי אקסיונוב **טכנאי הקלטות** איתן שמאי **מנהלת חשבונות** שרית יצחקי **יעוץ משפטי** עו"ד עמי פולמן

מחלקת מנויים: *3926 / 1-700-55-2000 / בימים א'-ה' 17:00-09:00
 משרד התזמורת: רח' דוד המלך 26, ירושלים / טל: 02-5020503 / פקס: 02-5020504
 כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com / אימייל: info@jcamerata.com

כתיבת התוכנית: בני הנדל **עיצוב גרפי:** חגית מימון
צילום: אסטרוד אקרמן, מיכאל פביה, יח"צ, מירי דוידוביץ, ויקיפדיה, ג'יאנג צ'ן, זוהר רון

מפסגות אמריקה

אבנר בירון מנצח
תאודורו אַנְטוֹני אקורדיון (איטליה-גרמניה)
יוליה רוֹבִינְסְקִי נבל

יוהאן סבסטיאן באך (1750-1685)
קונצ'רטו למקלדת בפה מינור, רי"ב 1056,
בגרסתו לאקורדיון
אלגרו מודרטו / לרגו / פרסטו

אהרון קופלנד (1990-1900)
הסוויטה התזמורתית "אביב בהרי האפלאצ'ים"
איטי מאוד / אלגרו / מודרטו / די מהיר / סוביטו אלגרו
כבתחילה (איטי) / דופיו מובימיאנטו / מודרטו - קודה

הפסקה

גאורג פרידריך הנדל (1759-1685)
קונצ'רטו לנבל ולתזמורת בסי במול מז'ור, אופ' 4 מס' 6
אנדנטה - אלגרו / לרגטו / אלגרו מודרטו

אסטור פיאצולה (1992-1921)
קונצ'רטו לבנדונאון, לכלי קשת ולכלי נגישה "אֶקוֹנְקֶגֶה",
בגרסתו לאקורדיון
אלגרו מרקטו / מודרטו / פרסטו - מלנקוליקו פינאל

מוזיאון תל אביב לאמנות
יום ו', 19.5.23 בשעה 13:00
מוצ"ש, 20.5.23 בשעה 21:00

מכון ויצמן למדע ברחובות, אודיטוריום מיכאל סלע
יום א', 21.5.23 בשעה 20:00

תיאטרון ירושלים, אולם הנרי קראון
יום ג', 23.5.23 בשעה 20:00

אבנר בירון / מנהל מוזיקלי ומנצח

מעוף וחדשנות מאפיינים את אבנר בירון, המייסד, המנהל המוזיקלי והמנצח הקבוע של הקאמרה הישראלית ירושלים. בעבודה שיטתית ויצירתית הקנה לתזמורת יוקרה בארץ ובעולם, והופעותיה תחת שרביטו זוכות לשבחי הביקורת, לאמון המנויים הוותיקים ולהערכתם של מצטרפים חדשים.

זוהי העונה ה-39 של הקאמרה. מלבד הופעותיה בארץ, הופיעה באולמות מרכזיים בפריס, באמסטרדם, בברלין, בלוצרן, בבאזל, בז'נבה, במדריד, בניו יורק, בווינינגטון, בלוס אנג'לס, בשיקגו, באלסקה, בבייג'ין, בשנחאי, בטביליסי, בירואן, בסידיני, במלבורן, בבנגקוק ובוורשה.

מובן כי עמוד התווך של רפרטואר הקאמרה הישראלית בנוי מנכסי צאן הברזל של המוזיקה הקלאסית לדורותיה ולסגנונותיה. עם זה, בעת תכנוני הרפרטואר השנתיים, אבנר בירון בוחר לשלב לצד יצירות אהובות של יוצרים בעלי שם גם יצירות מסקרנות מן המוזיקה העולמית שאין מרבים להשמיע באומי הקונצרטים ולהזמין בעבור התזמורת יצירות חדשות ממלחינים ישראלים.

את הקריירה המוזיקלית שלו החל אבנר בירון כחלילן בתזמורת הפילהרמונית הישראלית ובתזמורת הקאמרית הישראלית. לפני כן למד ביולוגיה באוניברסיטה העברית והשתלם בניצוח באקדמיה למוזיקה בווינה ובמוצרטאום של זלצבורג. גישתו למוזיקה ולאינטרפרטציה מושפעת מהשכלתו הרחבה במוזיקה ובמדע. כחלילן הירבה להופיע בהרכבים קאמריים וברסיטלים, וניהל כיתות אמן רבות משתתפים בארץ ובעולם. כמחנך העמיד דורות של חלילנים ושל מורים לחליל. הוא הקים בזמנו את "אנסמבל סולני הגליל", הרכב וירטואוזי שזכה להצלחה בינלאומית בזמן קצר.

אבנר בירון ניצח על התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הסימפונית ירושלים, התזמורת הסימפונית חיפה והסינפוניתה באר שבע, והוא מוזמן לנצח על תזמורות ברחבי העולם. כמו כן היה המנהל המוזיקלי של פסטיבלים, ביניהם "חגיגות המוזיקה באבו גוש" ו"ימי מוזיקה וטבע בגליל".

ב-1994 החל בירון לכהן כראש האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. בשלוש הקדנציות של כהונתו הצעיד את האקדמיה להישגים מרשימים: הוא יזם את פתיחתה של מחלקה למוזיקה מזרחית, הקים את התזמורת הקאמרית של האקדמיה ויסד את הפקולטה למוסיקה רבת-חומית. בירון נבחר לכהן כחבר הוועדה המתמדת של ארגון האקדמיות הגבוהות למוזיקה באירופה (AEC).

בשנת 2005 זכה בכרס שרת החינוך על מצוינות ותרומה אמנותית רבת-שנים בתחום המוזיקה בארץ, ובשנת 2013 העניק לו משרד התרבות והספורט פרס ע"ש אריק איינשטיין ליוצרים שתרמו להתפתחות התרבות הישראלית לדורותיה.

תאודורו אנזלוטי / אקורדיון

תאודורו אנזלוטי נולד באפוליה שבדרום איטליה, המחוז המעניק ל"מגף האיטלקי" את עקבו ודורבנו. אלא שמיד עם היוולדו חצו הוריו את הגבול לגרמניה, ותאודורו קיבל את חינוכו בסביבות באדן-באדן. לימודי אקורדיון מתקדמים השלים באקדמיות למוזיקה של קרלסרוהה וטרוסינגן, והעפלותיו התכופות לפסגות תחרויות בינלאומיות הביאוהו למעלת סולן מחוזר.

משנות ה-80 הוא מתארח בפסטיבלים ומופיע עם תזמורות מובילות בעולם. על ידי פיתוח של טכניקות ביצוע, גיוון מאוד את "הצבעים" הבוקעים ממנעני האקורדיון. על הצלחתו הרבה של תאודורו מעידה העובדה שלא פחות מ-300 יצירות הולחנו

במיוחד בעבורו בידי מלחינים בני זמננו: הארגנטיני-גרמני מאוריצי'ו קגל, הגרמנים הנס צ'נדר, היינץ הולגר ומתיאס פינטש, היווני יורגוס אפרגיס, הצרפתים בריס פוזה וז'רר פסון, היפני טושיו הוסוקה, השווייצי מיכאל ז'רל והאיטלקים סלנטורה שרינו ומרקו סטרופה. לוצ'אנו בריו המנוח יצר בעבור אנזלוטי את "סקוונצה 13", אותה הציג לראשונה ברוטרדם ב-1995 ולאחר מכן בפסטיבלים בעולם.

מ-1987 מאסטרו אנזלוטי מלמד באוניברסיטה לאומניות של ברן שבשווייץ, ומ-2002 גם בקונסרבטוריון של פריבורג שבגרמניה. הדיסקוגרפיה שלו משתרעת מבאך וסקרלטי, דרך ינאצ'י וסאטי, עד לג'ון קייג' ולמלחינים שמנינו לעיל.

יוליה רובינסקי / נבל

יוליה רובינסקי היא הנבלאית הראשית של הפילהרמונית הישראלית משנת 2003, ובמקביל היא מלמדת נגינת נבל בבית הספר למוזיקה ע"ש בוכמן־מהטה באוניברסיטת תל אביב. יוליה נולדה בסנקט פטרבורג, שם השלימה את לימודיה באקדמיה למוזיקה ע"ש רימסקי־קורסקוב, ובשנת 1988 זכתה במקום הראשון בתחרות הנבל הכול־רוסית במוסקבה.

אחרי עלייתה ארצה, ב-1991, הייתה לדמות מרכזית בארץ - כסולנית, בריטלים, בהרכבי מוזיקה קאמרית ובהנחיית כיתות אמן. מלבד נגינתה בשורות התזמורת הפילהרמונית הישראלית והופעות עמה בתפקידי סולו, יוליה מגנת גם עם תזמורות רבות אחרות בארץ ומחוצה לה.

בין היתר, ניגנה בריטלים ובקונצרטים בקייב, בסופיה, בארצות הברית, באמריקה הלטינית, בסינגפור ובתאילנד. כמו כן הופיעה בפסטיבל קול המוסיקה בגליל העליון, בפסטיבל משגב, בפסטיבל אבו גוש, בפסטיבל הנבל הבין־לאומי Northern Lyre ובפסטיבל הבינלאומי למוזיקה בהמבורג.

יוליה רובינסקי מרבה לנגן מוזיקה חדישה וישראלית - מיצירות ברדנשווילי, ויזנברג, וידברג, פיגובט, יוסופוב, זהבי ועוד - ולהופיע עם האנסמבל "מוזיקה נובה". בשנת 2002 זכתה בפרס ראש הממשלה לביצוע יצירה ישראלית, ומשנת 2016 היא מכהנת כמנהלת המוזיקלית של התחרות הישראלית הבינלאומית לנבל.

יוהאן סבסטיאן באך

קונצ'רטו למקלדת בפה מינור,

רי"ב 1052

כ-10 דקות

אלגרו מודרטו / לרגו / פרסו

הקונצרט שלנו היום הוא מסע בעל מהלך טיפה מסובך: יצירותיהם של שתי פסגות בארוקיות - באך והנדל האירופים - מזוגות עם יצירות בולטות של קופלנד וכיאצולה - שני מלחיני העולם החדש במאה העשרים - הקרויות על שם פסגות טופוגרפיות. האפלאצ'ים - כ-2000 מטרים גובהם - העניקו את שמם ליצירתו של קופלנד, והשם אֶקוֹנְקָה - פסגת 7,000 מטרים באנדים - מעטר את יצירתו של פיאצולה.

נפנה אל באך, נגן מקלדות, מלחין חילוני וכנסייתי ו"קנטור" בשלוש כנסיות בלייפציג. כשקיבל עליו ב-1729 לנהל את ה"קולגיום מוזיקום" של לייפציג, נפתח לפניו צוהר אל הלחנה חילונית, אליה ערג לאחר שש שנות מוטטים, מיסות, אורטוריות ופסיונים. תדיר מאוד היו הקונצרטים ב"קולגיום מוזיקום" פומביים, ורבים נוגנו ב"קפה צימרמן" המפורסם, מעוז הפרופסורים והסטודנטים. קונצרטים אלה איפשרו לבניו, וילהלם פרידמן וקרל פיליפ עמנואל, גם הם נגני מקלדת מעולים, להתנסות בנגינה בציבור. כדי להפגין את חוזקותיו של המיזם "באך ובניו", הכין יוהאן סבסטיאן קונצ'רטי לצ'מבלו יחיד, לשניים, לשלושה ולארבעה צ'מבלו, כולם בליווי כלי קשת. חוקרים סוברים שהקונצ'רטי למקלדת היו שיכתובי קונצ'רטי לכינור או לכלי נשיפה שהלחין באך באַנְהַלְט־קֶתן, העיר שבה פעל לפני בואו ללייפציג כמלחין חצר חילוני.

עוד מאמינים החוקרים, שלשם יצירת הקונצ'רטו למקלדת בפה מינור, נטל באך שני פרקי קצה מקונצ'רטו לכינור בסול מינור שָנָם במגירתו ועיבדם לצ'מבלו

ולכלי קשת. אשר לפרק הלרגו האמצעי - מפניני המוזיקה בכל הזמנים - אותו השמיע באך בזמנים שונים בגרסאות שונות: פעם כקונצ'רטו לאבוב, פעם כפתיחה כלית ("סינפוניה") לקנטטה "עומד אני ורגלי האחת בקבר", רי"ב 156, ופעם כאן. אך בזה לא די: פרק אמצעי זה, מזכיר גם במאוד מאוד אנדנטה הפותח את הקונצ'רטו לחליל בסול מז'ור של גאורג פיליפ טלמן, חברו הטוב של באך וסנדק בנו. מסיקים אפוא המסיקים שבהידרשו לקטע הזה (שוב ושוב), התכוון באך לפאר ולשדרג(?) את היצירה של חברו הטוב.

הקונצ'רטו הקצר מתחיל במהלך סוער ומסתחרר. בארבע התיבות הראשונות של ה**אלגרו** צפון כבר ה-DNA של הפרק כולו - טריליות, סינקופות, שבירות-כיוון. **בפרק האיטי** - האריזוז הענוג - "ישיר" היום האקורדיון הסולן את ששרים בגרסאות אחרות כלי סולו אחרים. ה**פרסו** המסיים - כמוה כפתיחה הסוערת - הוא פרץ נמרץ מלוּה באפקטים של הד והשהיות-פתע: באך, נו - שילוב של וירטואוזיות והומור.

*קרויה גם "אריזוז".

איטי מאוד / אלגרו / מודרטו / די מהיר /
סוביטו אלגרו / כבתחילה (איטי) /
דופיו מובימינטו / מודרטו - קודה

בנחשול ההגירה היהודי של סוף המאה
ה-19 אל "המדינה הזהובה", היה גם
בחור ליטאי אחד, לימים אבי מלחינינו.
כבר בהגיעו לסקוטלנד, הסב משהיחיים
קפלו את שמותיו למוריס־הריס קופלנד.
בברוקלין נשא מר קופלנד צעירה שוחרת
מוזיקה, והיא שדאגה לזכות את חמשת
ילדיהם בחינוך מוזיקלי! אף כי אהרון, הבן
הצעיר, לא זהר במיוחד בילדותו, ידע כבר
שנתיים אחרי טקס בר המצווה כי הוא
שואף להיות למלחין. באחות־מורתו לא
אמר די, ולא הספיקו לו מוריו הניו־יורקים.
הוא נסע לפריס ללמוד אצל נדיה בולנז'ה,
תלמידת גבריאל פורה. אחרי שלוש שנות
נדיה ושהות־מה במרכזי מוזיקה באיטליה,
באוסטריה ובגרמניה שב למנהטן, שכר
סטודיו ליד קרנגי הול, התפרנס מגנינה
ב"שמחות" ואגם לו קורפוס יצירות.
בתחילה המשיך במודרניזם כמשנת מורתו,
אך אז הבין שלא "מוזיקה נסיונית" נחוצה
לאמריקה, אלא כזאת המותאמת לקהל
נטול השכלה קלאסית שורשית.

שנות השלושים היו עשור פורה לקופלנד.
הוא הלחין יצירות רוויות מוטיבים של
קנטרי, סקוור־דאנס ובלוגראס, שירי ערש,
אהבה ובוקרים ומזמורי דת. גם פסקולי
סרטים יצר, ואת "דיוקן לינקולן", "תרועה
לאיש הפשוט" והבלט "בילי הנער".
מבקרי מוזיקה האשימו את קופלנד
בחיזור אחר המכנה המשותף הנמוך
ביותר ובקריצה לרדיו ולטלוויזיה, והדבר
היה נכון. זלזול המבקרים פסק באחת
עם בוא אבי בהרי האפלצ'ים. או אז
זקפו מבטיהם בהתפעמות: "הנה יצירה

שבשש תיבותיה הראשונות משנה משקל
מ-4/4 ל-3/2, ל-3/4, ל-5/4, והרי זה חיקוי
לדיבור האמריקני! וגם: "כבר בפרטיטורה
ניתן לראות הקבלה בין המוזיקה של
קופלנד לאתוס האמריקני: אקורדים
צפופים בכלים הסולניים על רקע צלילים
בודדים בכלים המלווים. האין אלה סמל
לחלוצים שכבשו מרחבי אינסוף בהליכתם
מערבה?" וגם: "האין הדיסוננסים הצורמניים
הנפתרים לידי הרמוניות מייצגים את כור
ההיתוך האמריקני המפורסם?"

היצירה שלפינו נולדה ב-1944 כמוזיקת
בלט וב-1945 כסוויטה תזמורתית. כותרתה
הייתה בתחילה "בלט למרתה", כי מרתה
גרהם היא שהזמינה את המוזיקה.
קופלנד ראה באישיותה ובעבודתה של
"הכוהנת הגדולה של המחול" את תמצית
האמריקניות: איפוק ופשטות לצד עוצמה
ובטחון. המהפכה שחוללה בבלט,
בהכניסה התקשוחיות גופניות הנפתרות
לידי זרימה - כניבוי לברייקדאנס -
התרחקה מהבלט הקלאסי. קופלנד הלחין
את הבלט בהשראת העלילה שתיארה
באוזניו הכוריאוגרפית: מדובר בקונפליקט
המוכר בין מסירותו של הגבר לעבודתו לבין
צרכיה הרגשיים של כלתו. מרתה ציידה את
קופלנד גם בקווי עלילה: "חבורת חלוצים
חוגגת סביב חווה שהוקמה זה עתה
(בעצם: בראשית המאה התשע עשרה)
בגבעות פנסילבניה. לקראת נישואיהם,
מביעים החתן והכלה שמחה מהולה
בחשש. שכן זקן משיא להם עצות; נוצרי
אדוק מזהירם מפני סכנות. ולבסוף -
הזוג שמח וטוב־לב בביתו היפה והחדש".

בזכרנו את שנות ההלחנה של המוזיקה,
1944-1945, נבין כי חששות לא חסרו
אז. גרהם טענה שהיצירה מבטאת את
שאיפותיו של אדם לשלווה לנוכח קשיי
היום־יום. "כיו־ל־נאו חלוצים תמיד" אמרה.
את השם Appalachian Spring בחרה
רק כמה ימים לפני הבכורה, בקחתה שורה

מרעיתו. רמיזות לסקוור־דאנס ולכינור
כפרי; **מהיר** - ריקוד סולו של הכלה לקראת
אמהותה. שילוב של אושר וחששות; **איטי**
(כבתחילה) סצנת מעבר; **רגוע וזורם** - הזוג
בפעילויות יום־יומיות. חמש וריאציות על
השיר הקווייקרי Simple Gifts המוצג על
ידי הקלרינט "נלמד" על ידי האנסמבל;
מתון - קודה: הכלה תופסת את מקומה
בין שכניה ושכנותיה. כלי הקשת, בעמדם
מיתרים, משמיעים כורל דמוי־תפילה,
והחליל מסיים בלחישת שיר ערש.

משיר שמצא חן בעיניה. קופלנד השתעשע
מאוד לשמע המחמאות על "אביביותה"
של היצירה. ומה העלה חיוך על שפתיו?
העובדה ש-spring שבשיר שאהבה
מרתה היה בעצם "מעייין" ולא "אביב".

שמונה חלקים יש בסוויטה: **איטי מאוד**:
הצגת הדמויות באור מעומעם; **מהיר**:
התפרצות כלי הקשת בארפג'י מציתה את
החגיגה. **מתון**: דואט הכלה והחתן, רוך
ואהבה; **די מהיר**: קווייקר מטיף עם צאן

סולנים בסערה שחור, לבן, זהב

נמרוד דוד פפר מנצח
אלון גולדשטיין פסנתר
יגאל מלצר חצוצרה

שוברט / פתיחה בסגנון האיטלקי, ד' 590
מרצ'לו / קונצ'רטו לאבוב - בנוסח לחצוצרה פיקולו
מנדלסון / קונצ'רטו לפסנתר מס' 1, אופ' 25
שוסטקוביץ' / קונצ'רטו מס' 1 לפסנתר, לחצוצרה
ולכלי קשת, אופ' 35
מנדלסון / הפתיחה "מלוזינה היפה", אופ' 32

פסנתר סולן בקונצ'רטו של מנדלסון, חצוצרן סולן בקונצ'רטו של מרצ'לו, ושילוב נדיר למדי של פסנתר וחצוצרה ביצירתו הווירטואוזית של שוסטקוביץ'

4.6

אולם ימק"א
ירושלים

3.6

מוזיאון
תל אביב

כלים וקולות הפילוסוף

אבנר בירון מנצח
אבי אביטל מנדולינה (ישראל-גרמניה)

ויאלדי / קונצ'רטו לכינור בלה מינור, רי"ו 356,
בנוסח למנדולינה
היידן / סימפוניה במי במול מז'ור מס' 22 ("הפילוסוף")
הומל / קונצ'רטו למנדולינה ולתזמורת בסול מז'ור
בן-חיים / סונטה לכלי פריטה ולכלי קשת
אריאגה / סימפוניה ברה מז'ור

נגן המנדולינה הבין-לאומי והקאמרטה בבכורה מחודשת ליצירה עלומה של פאול בן-חיים משנת 1969, לצד הסימפוניה המופלאה של אריאגה, הקרוי גם "מוצרט הספרדי"

27.6

תיאטרון
ירושלים

26.6

אלמא
זכרון יעקב

25.6

מכון ויצמן
רחובות

23-24.6

מוזיאון
תל אביב

גאורג פרידריך הנדל

קונצ'רטו לנבל ולתזמורת
בסי במול מז'ור, אופ' 4 מס' 6

כ-12 דקות

אנדנטה - אלגרו / לרגטו / אלגרו מודרטו

גאורג פרידריך הנדל, יליד האלה, היטיב לנגן בצ'מבלו כבר בגיל שבע. כששמע אותו פרידריך צ'כא, עוגבר ידוע בעיר, נטלו תחת חסותו ולימדו לנגן במקלדות נוספות ובכלים נוספים; באמצע העשור השני לחייו היה כבר הנדל נגן עוגב מקצועי ורשמי בקתדרלה בהאלה. במקביל החל להלחין יצירות קוליות וכליות. בשנת 1703 היה לכנר בתזמורת בית האופרה של המבורג, ושם חיבר ב-1705 את שתי האופרות הראשונות שלו, **אֶלְמִירָה וְיִירוֹן**. כרבים ממלחיני מרכז אירופה, הושפע הנדל מדפוסי ההלחנה האופראית של איטליה, ומ-1706 בילה ארבע שנים פורמטיביות ביותר בוונציה, בפירנצה, ברומא ובנאפולי. עם דומניקו סקרלטי התחרה בנגינת מקלדות, באביו של דומניקו, אֶלְסֶנְדְרוֹ, נעזר בשידורג אופרות וקנטטות ומקורלי וויאלדי קיבל טיפים באשר להלחנת סונטות וקונצ'רטי.

אט־אט החלה אירופה לראות ב"סקסוני הצעיר" גאון. בשובו מאיטליה מונה למנצח החצר של הנסיך גאורג־לודוויג מְהֶנְדֶר, וב-1712 הוצעה לו משרת מלחין החצר אצל אָן, מלכת אנגליה. כבוד גדולו עם מות המלכה ב-1714, הומלך תחתיה לא אחר מאשר נסיך הנובר, גאורג־לודוויג. והנה כך, לאורך 35 שנה, הלחין הסקסוני שהיה לבריטי מאות יצירות בעבור חצרו של ג'ורג' הראשון, מלך אנגליה, ובעבור האופרה הלונדונית, ובהן עשרות אופרות "איטלקיות" ושני תריסרי אורטוריות שרות אנגלית.

במאה ה-18, בטרם רוצפו רחובות לונדון, הייתה בוצית מאוד הדרך וקר מאוד הערב של 19 בפברואר 1736. ואולם, לבאי "קובנט

גרדן" היה הערב נעים וטוב. "יום ססיליה הקדושה, אלת המוזיקה" חל בו, והקהל רווה נחת מבכורת יצירות חדשות מאת הנדל: האודה **משתה אלכסנדר** לכבוד ססיליה הקדושה, **קונצ'רטו גרוסו בדו מז'ור, קונצ'רטו לעוגב בסול מינור, והקונצ'רטו לנבל בסי במול מז'ור**, שאותו נשמיע היום. זה האחרון הודפס כעבור שנתיים כקונצ'רטו "לנבל או לעוגב", יצירה שישית והאחרונה באוסף הקונצ'רטי אופ' 4, רי"ב 294. הוצאתו לאור כ"קונצ'רטו לנבל או לעוגב", נועדה להתאימו לחמשת הקונצ'רטי האחרים שבאוסף - לעוגב כולם. ואולם המביט בהרכב המלווה - שני חלילים, צ'מבלו וכלי קשת - רואה שהוא מתאים מאין כמותו להיות פרטנר לכלי עדין כנבל. ההרכב לא רק קטן, אלא בהנחיית המלחין עליו נגן באיפוק: בעמעום מיתרים ובריבוי פיציקטי.

אף שהכלי הסולני חרישי וענוג, הנדל העניק לו שררה: הוא הנותן את הטון. לשם דוגמה: 46 מסך 66 התיבות של **פרק א'** נתונות לשליטתו. טוטי משמיעים את קולם ברמה רק ארבע פעמים*: בתחילה, בסגירה ובשני מקומות בתווך. **פרק ב'** לירי, והאנסמבל נותן חיבוק חם לשירה הסולנית, היוצאת מדי פעם באלתורי הירהור. משקל 3/8 מעניק ל**פרק ג'** ריקודיות, מענה מפתיע לשיריתיות שקדמה.

*או שמונה, אם סופרים גם את החזרה.

אסטור פיאצולה

קונצ'רטו לבנדונאון*, לכלי קשת ולכלי נקישות
"אֶקוֹנְקוֹגָה", בגרסתו לאקורדיון
כ-24 דק'

אלגרו מרקטו / מודרטו /
פרטטו - מלנקוליקו פינאל

כמתכון המוזיקלי שרשם קופלנד לארה"ב ולאמריקה הדוברת אנגלית, כך המתכון שרקח בן זמנו פיאצולה לארגנטינה ולאמריקה הדוברת ספרדית. במהלך דיאלקטי הפגיש פיאצולה תזה פולקלורית מקומית עם אנטי־תזה קלאסית־ג'אזית עולמית ובכך יצר סינתזה.

פיאצולה נולד במְרָדל פלאטה בארגנטינה לזוג מהגרים איטלקים. בהיותו בן ארבע עקרה המשפחה לגריניץ' וילג' שבניו יורק, אז רובע אכזרי שנגסטרים התעמרו בו במהגרים. ההורים עבדו קשה והילד נאלץ להתמודד עם אימי הכרך. מזור יומו היה הגרמופון הביתי, שהשמיע שירי טנגו. מחוץ לבית החל אסטור להאזין לג'אז ולמוזיקה קלאסית. אביו הבחין בכך, ולקראת יום הולדתו השמיני קנה לבנו בנדוניאון משומש במצב טוב.

עם מעבר המשפחה לדרום מנהטן החל אסטור לקבל שיעורי מוזיקה משכן, הפסנתרן ההונגרי בֶּלָה וילֶדָה, מתלמידי רחמנינוב. לאורך כל חייו המשיך פיאצולה להכיר תודה לשכן הזה על כי הכיר לו את גרשווין ולימדו לנגן בבנדוניאון יצירות של באך. העמקה נוספת במוזיקה הקלאסית באה לפיאצולה עם חזרת המשפחה לארגנטינה ב-1937. לצד עבודה מניבת הכנסה בהרכבי טנגו, החל לקבל שיעורים מבן ארצו המפורסם, אלברטו חיִנְסְטֶרָה. זה הכיר לו את ברטוק ואת סטרוביניסקי והמליץ כי ייסע ללמוד בפריס... אצל נדיה בולנז'ה! זו עודדה את פיאצולה להמשיך ולדבוק במוזיקה הייחודית של ארצו.

השילוב שיצר פיאצולה בין הטנגו, היצירי מנייריסטי, יליד מאורות הזנות והפשע של בואנוס איירס, עם מוזיקה קלאסית וג'אז, אינו פחות ממהפכה. ביצירותיו שילב תזמורים סמפוניים, פוגות וכרומטיות. רבים העריצוהו על ששכלל את מסורת הטנגו, אך היו גם מקטרגים. אלה זעקו ש"קלקלו" להם את הטנגו. גם השלטון הפאשיסטי בארגנטינה הערים קשיים וטען שב"טנגו החדש" אין די "זקיפות קומה". פיאצולה נאלץ להופיע מחוץ לארצו, אך משנות השמונים החל לזכות בהערכה גם במולדתו.

היצירה הזאת מוכתרת לעתים "קונצ'רטו לבנדונאון/אקורדיון, לפסנתר, לנבל ולתזמורת כלי קשת", ולעתים כ"קונצ'רטו לבנדונאון/אקורדיון, לכלי קשת ולכלי נקישות". שתי הכותרות החליפיות מונות את כל התזמור כולו. אגב, הפסנתר, הנבל וכלי הנקישות פעילים מאוד לצד הכלי הסולני. הבכורה הייתה בדצמבר 1979 ופיאצולה סולן (בבנדונאון). המו"ל אלדו פֶגְנִי מיהר להדביק ליצירה את הכינוי "אֶקוֹנְקוֹגָה", בפוסקו: "אקונקוואה היא פסגת האנדים, והיצירה של פיאצולה היא פסגת יצירתו".

בקונצ'רטו התלת־פרקי, מהיר־איטי־מהיר, חשים את הסינתזה שהזכרנו: אלמנטים ארגנטיניים - מילונגה וטנגו - פוגשים אידיומי מוזיקה מודרנית: נגינת רובאטו, חילופי מינור־מז'ור ודיסוננסים. **פרק א'** הוא סערה שבה חוברים הפסנתר, הנבל, כלי הנקישות והמיתרים לכלי הסולני, אשר עוצר פעמיים לקדנצה; **בפרק ב'** הבנדונאון/אקורדיון פותח בשירה מלנכולית, ואחריה יש מונולוגים לנבל, לכינור ולצ'לו; את **פרק ג'** מתאר המלחין כך: "לא ידעתי איך לסיים... אז אמרתי לעצמי: אני אתן להם טנגו, כדי שהטהרנים יידעו שכשאני רוצה אני יודע לכתוב כמותם, וכשאני רוצה אני עושה כחפצי".

*מעין קונצ'רטו בעלת כפתורים לשתי הידיים ומפוח ענקי המונח על הברכיים.

מפגשי הרצאות-קונצרטים בשיתוף חוקרים ממכון ויצמן למדע והאקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים, הכוללים שיחה על מוזיקה ונפלאות המוח
אבנר בירון מנצח

הסדרה ברחובות

6.7.23 / המוח הרגשי / פרופ' איתן גלוברזון*

יצירות מאת גריג, דביסי, סטרווינסקי, מוצרט ועוד

*קונצרט זה יתקיים גם בהיכל התרבות תל אביב, אולם צוקר ביום שישי, 7.7.23 בשעה 11:00

13.7.23 / מוח אנלוגי בעולם דיגיטלי / פרופ' אהוד אחישר

יצירות מאת באך, סטיב רייך, פורה ובטהובן

20.7.23 / המוח היצירתי / פרופ' רפי מלאך

יצירות מאת היידן, שוסטקוביץ', אנדרסון, פארת וסטרווינסקי

מינוי לסדרה / 300 ₪ ~~375 ₪~~

הקונצרטים יתקיימו בימי חמישי ב-20:00 במכון ויצמן למדע, רחובות / אודיטוריום מיכאל סלע

AMERICAN PEAKS

Avner Biron conductor
Teodoro Anzellotti accordion (Italy-Germany)
Julia Rovinsky harp

Johann Sebastian Bach (1685-1750)
Keyboard Concerto in F minor, BWV 1056,
version for accordion
Allegro moderato / Largo / Presto

Aaron Copland (1900-1990)
"Appalachian Spring" **Orchestral Suite**
Very slowly / Allegro / Moderato / Quite fast / Subito allegro
As at first (slowly) / Doppio movimento / Moderato - Coda

Intermission

George Frideric Handel (1685-1759)
Concerto for Harp and Orchestra in B-flat Major, op. 4 no. 6
Andante - Allegro / Larghetto / Allegro moderato

Astor Piazzolla (1921-1992)
Concerto for bandoneon, strings, and percussion "Aconcagua,"
version for accordion
Allegro marcato / Moderato / Presto - Melincolico final

Tel Aviv Museum of Art
Friday, 19.5.23 at 13:00
Saturday, 20.5.23 at 21:00

Weizmann Institute, Rehovot, Michael Sela Auditorium
Sunday, 21.5.23 at 20:00

Jerusalem Theatre, Henry Crown Hall
Tuesday, 23.5.23 at 20:00

MUSICIANS

1st Violin

Natasha Sher*
Matan Dagan*
Carmela Leiman***
Petr Bobrovski
Polina Groshikova
Michael Pavia
Roman Yusupov

2nd Violin

Eduard Reznik**
Hadas Fabrikant***
Michael Kontsevich
Omri Tzach
Smadar Schidlowsky
Keren Shoshani

Viola

Marta Sikora**
Sergei Dubov
Boris Rimmer
Eduard Shubaev

Cello

Marina Katz**
Zvi Orlianski**
Alexander Sinelnikov***
Esther Valladares

Bass

Kai Jack**
Erez Meyuhass°

Flute

Esti Rofé**

Oboe

Muki Zohar**
Ori Meiraz

Clarinet

Shira Eliassaf**

Bassoon

Mauricio Paez**
Yolotzin Cruz Cedillo

French Horn

Alon Reuven**
Michael Altshuler

Piano

Itamar Feinberg°

Harp

Julia Rovinsky°

Percussion

Karen Phenpimon-Zehavi**
Oded Geizhals°

*Concertmaster

**Principal player

***Assistant principal

°Guest

BOARD OF DIRECTORS AND MEMBERS OF THE ASSOCIATION

Ruth Arnon, Honorary President

Yair Green, Adv.*, Chairman | Jacob Aizner*, Prof. Ruth Arnon*, Avner Azulay, Talma Barabash-Knoller, CPA, Prof. Avi Ben Basat, Prof. Shlomo Biderman, Dr. Yoram Blachar*, David Blumberg*, Dr. Shmuel Cabilly*, Ruth Cheshin*, Ilan de Vries*, Prof. Menachem Fisch, Prof. Benny Geiger*, Efrat Weiman Gershony*, Prof. Moshe Hadani*, Prof. Uri Karshon, Raanan Kop, CPA*, Moshe Michles*, Prof. Dafna Schwartz*, Dov Shafir, Baruch Shalev, Dr. Lea Shamir-Shinan*, Yehuda Zisapel, Gershon Zohar *Member of the board

ADMINISTRATION

General Director Yoram Youngerman **Administrative Manager** Michael Kontsevich

Producer Sarah Taylor David **Music Content Coordinator** Dr. Ron Merhavi

Marketing & Advertising Manager Nadia Raz Chacham **Marketing team** Merav Hahn, Orna Izhack

Sales Manager Dagan Feder **Office Manager & CEO Assistant** Alon Snir

Stage Managers Ori Nachum, Valery Aksyonov **Recording Engineer** Eitan Shamai

Accountant Sarit Yitshaki **Legal Advisor** Adv. Ami Folman

Box Office: *3926 / 1-700-55-2000 / Sunday-Thursday 09:00-17:00

Office: 26 King David Street, Jerusalem / Tel: +972-2-5020503 / Fax: +972-2-5020504

Internet: www.jcamerata.com / Email: info@jcamerata.com

Program notes Benny Hendel **Graphic Design** Hagit Maimon

**THE ISRAEL
CAMERATA
JERUSALEM**
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON
2022/2023

Passion for Music

SEASON 39 | THE INSTRUVOCAL SERIES

AMERICAN PEAKS